



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 72/2023-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Ing. JUDr. Bohumila Husťáka**, Žriedlová 3, Košice, IČO 17 072 735, zastúpeného Advokátskou kanceláriou Hopferova s. r. o., Bajzova 2, Košice, IČO 47 254 220, v mene ktorej koná advokátka JUDr. Martina Hopferová, proti uzneseniu Okresného súdu Michalovce č. k. 17 Er 473/2003-44 z 31. marca 2022 a postupu predchádzajúcemu jeho vydaniu takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) č. k. 17 Er 473/2003-44 z 31. marca 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) a postupom okresného súdu, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Sťažovateľ navrhuje zrušiť napadnuté uznesenie okresného súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Žiada aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 200 eur a o náhradu trov konania.

2. Sťažovateľ je súdny exekútor poverený vykonaním exekúcie na podklade exekučného titulu (rozhodnutie o priestupku), ktorým bola povinnému uložená povinnosť zaplatiť sumu 165,97 eur s príslušenstvom. Dňa 17. februára 2020 sťažovateľ vydal upovedomenie o zastavení starej exekúcie (ďalej len „upovedomenie“) a výzvu oprávnenému na úhradu trov starej exekúcie, a to z dôvodu, že boli naplnené podmienky na takýto postup podľa zákona č. 233/2019 Z. z. o ukončení

niektorých exekučných konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ukončení exekúcií“).

3. Proti upovedomeniu podal oprávnený námiety z dôvodu, že právo priznané exekučným titulom zaniklo ešte v roku 2004, teda pred účinnosťou zákona o ukončení exekúcií. Okresný súd uznesením z 29. mája 2020 vydaným vyšším súdnym úradníkom námietkam vyhovel (výrok I) a upovedomenie zrušil (výrok II). Proti uzneseniu vydanému vyšším súdnym úradníkom podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú okresný súd uznesením z 25. januára 2022 vydaným zákonným sudcom zamietol ako nedôvodnú. Následne okresný súd napadnutým uznesením exekúciu zastavil podľa Exekučného poriadku (výrok I) a sťažovateľovi nepriznal trovy exekúcie (výrok II).

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ sa s posúdením veci okresným súdom nestotožňuje. Napadnuté uznesenie sa podľa jeho názoru vymyká z medzí zákona a je založené na nesprávnom právnom posúdení veci. Poverenie na vykonanie exekúcie bolo vydané v čase, keď ešte neuplynula prekluzívna lehota, ktorá následne uplynula v takom krátkom časovom intervale, že neexistovala reálna šanca na vymoženie nároku oprávneného. Na základe návrhu oprávneného sťažovateľ riadne vykonával úkony smerujúce k zisteniu majetku povinného a vymoženiu dlžnej sumy, preto neexistuje dôvod, prečo by mal znášať náklady s tým spojené. Zároveň polemizuje, že hoci došlo k prekludovaniu vymáhaného nároku oprávneného, nedošlo k prekludovaniu jeho nároku na náhradu trov exekúcie. Podľa sťažovateľa bolo vydanie upovedomenia vecne správne a okresný súd ho nezákonne zrušil. Následne z vlastnej iniciatívy okresný súd rozhodol o zastavení exekúcie, ktorá bola zastavená priamo zo zákona (*ex lege* k 1. januáru 2020), pričom takýto postup nemá zmysel a súd sám seba zaťažil vydávaním rozhodnutia, ktoré nemôže mať žiadne právne účinky. Sťažovateľ bol bezdôvodne označený za porušovateľa povinností a nebola mu priznaná náhrada trov exekúcie.

5. K namietanému porušeniu práv hmotnej povahy podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu sťažovateľ argumentuje: *„hoci by sa mohlo zdať, že suma, o ktorú sa v tomto konaní pre sťažovateľa jedná, je sumou zanedbateľnou, nie je tomu tak a to z dôvodov, že predmetné rozhodnutie by mohlo založiť neželanú prax vzhľadom na množstvo návrhov oprávneného podávaných krátko pred uplynutím prekluzívnej lehoty... Rozhodnutie súdu malo pre sťažovateľa neakceptovateľné následky, keďže súd následne rozhodol o zastavení exekúcie z dôvodu uplynutia prekluzívnej lehoty a rozhodol, že sťažovateľovi nepriznáva trovy exekúcie. Pri zastavení exekúcie zo zákona podľa ZoUNEK má súdny exekútor aspoň nárok na paušálne trovy a to priamo zo zákona, nikto o ich priznaní nerozhoduje, ani súd, ani exekútor.“*

6. Namietané porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sťažovateľ odôvodnil tým, že okresný súd mal dostatok času na rozhodnutie o zastavení exekúcie a to, že tak neurobil v priebehu 17 rokov, nemôže prenášať na sťažovateľa.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. V súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon

o ústavnom súde“) ústavný súd predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu výrokom I napadnutého uznesenia a postupom, ktorý mu predchádzal:

8. Domáhať sa ochrany základných práv na ústavnom súde môže fyzická osoba alebo právnická osoba jedine v záujme ochrany svojich základných práv (napr. II. ÚS 32/06, II. ÚS 80/06). Sťažovateľ musí teda namietat' porušenie svojich základných práv, čo v spojitosti s konaním pred všeobecným súdom prichádza do úvahy zásadne len vtedy, ak je sťažovateľ účastníkom konania, v ktorom namieta porušenie základných práv (napr. II. ÚS 3/05, II. ÚS 90/2012). Výnimku predstavuje situácia, ak sťažovateľ nebol účastníkom konania, ale ním mal byť (k tomu pozri napr. sp. zn. IV. ÚS 108/2010).

9. V súlade s § 37 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení účinnom do 31. marca 2017 (ďalej len „Exekučný poriadok“) účastníkmi konania sú oprávnený a povinný; iné osoby sú účastníkmi len tej časti konania, v ktorej im toto postavenie priznáva tento zákon. Ak súd rozhoduje o trovách exekúcie, účastníkom konania je aj poverený exekútor.

10. Z citovanej definície účastníkov exekučného konania vyplýva, že poverený súdny exekútor je účastníkom konania iba (výlučne) vtedy, ak exekučný súd rozhoduje o trovách exekúcie (m. m. I. ÚS 16/2019). Výrokom I napadnutého uznesenia okresný súd zastavil exekúciu z dôvodu preklúzie vymáhaného nároku oprávneného podľa § 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku. Sťažovateľ sám v ústavnej sťažnosti uvádza, že proti výroku o zastavení exekúcie bolo prípustné odvolanie, ale súdny exekútor nebol v tejto časti účastníkom konania, a preto nebol oprávnený ani na podanie odvolania proti tomuto výroku.

11. Bez ohľadu na vecnú správnosť postupu okresného súdu pri vydávaní predchádzajúceho uznesenia, ktorým vyhovel námietkam oprávneného proti upovedomeniu (PLZ. ÚS 1/2023), je pri posudzovaní tejto ústavnej sťažnosti podstatné, že v posudzovanej etape exekučného konania, ktorá sa skončila zastavením exekúcie, sťažovateľ ako súdny exekútor nevystupoval ako účastník konania, a preto mu chýba aktívna sťažnostná argumentácia nevyhnutná k tomu, aby ústavný súd preskúmal ústavnosť zastavenia exekúcie.

12. Ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti prvému výroku napadnutého uznesenia okresného súdu tak podala osoba, ktorá nie je oprávnenou na jej podanie, preto bola pri predbežnom prerokovaní odmietnutá podľa § 56 ods. 2 písm. e) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru výrokom II napadnutého uznesenia a postupom, ktorý mu predchádzal:

13. Druhým výrokom napadnutého uznesenia okresný súd sťažovateľovi nepriznal trovy exekúcie. Sťažovateľ požaduje kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie príslušných zákonných

ustanovení s ústavou a dohovorom, keďže podľa jeho názoru má súdny exekútor vždy nárok na úhradu trov exekúcie.

14. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri ktorého predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

15. Úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). V súvislosti so sťažnosťami namietajúcimi porušenie základných práv a slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov, resp. iných orgánov verejnej moci už ústavný súd opakovane uviedol, že jeho úloha pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu alebo inú ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím orgánu verejnej moci sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov (resp. iných orgánov verejnej moci) sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 241/07, I. ÚS 272/09).

16. Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, ako aj prípad svojoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojoľne možno interpretovať ako prípady, keď všeobecný súd urobí záver v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). O svojoľli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05).

17. Uvedené východiská sú plne aplikovateľné a aktuálne aj vo vzťahu k rozhodovaniu okresného súdu o nepriznaní trov súdnemu exekútorovi ako orgánu verejnej moci pri výkone jemu zverenej kompetencie v rámci súdnej moci.

18. Ústavný súd rozhodnutia o náhrade trov konania preskúmava zásadne iba ojedinele a k zrušeniu rozhodnutia o náhrade trov konania pristupuje len za celkom výnimočných okolností (m. m. IV. ÚS 248/08, IV. ÚS 182/09, IV. ÚS 481/2013), a to ak zistí, že rozhodnutím všeobecného súdu (resp. iného orgánu verejnej moci, pozn.) došlo k procesnému excesu, ktorý zakladá zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania.

19. Otázka náhrady trov konania dosahuje ústavnoprávnu dimenziu tiež vtedy, pokiaľ by bol v procese interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení všeobecne záväzného právneho predpisu

zo strany všeobecného súdu obsiahnutý prvok svojvôle alebo extrémneho rozporu s princípom spravodlivosti (napr. v dôsledku prílišného formalizmu), či celkom nedostatočného odôvodnenia vydaného rozhodnutia (I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011, III. ÚS 47/2013, III. ÚS 457/2014, III. ÚS 609/2014), čo nie sú zjavne prípady sťažovateľa.

20. Podľa § 57 ods. 4 Exekučného poriadku je exekútor povinný predložiť vec súdu bezodkladne po tom, ako nadobudne pochybnosti alebo zistí, že sú dôvody na zastavenie exekúcie alebo čiastočné zastavenie exekúcie. Podľa § 243j Exekučného poriadku v exekučnom konaní začatom pred 1. aprílom 2017, ak sa exekúcia zastavila, môže súd rozhodnúť, že exekútor nemá nárok na náhradu trov exekúcie, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, a to najmä ak exekútor pri výkone exekúcie nepostupoval v súlade so zákonom alebo ak nepredložil súdu vec na zastavenie podľa § 57 ods. 4 v znení účinnom do 31. marca 2017.

21. Berúc do úvahy hlavné dôvody, na ktorých je založené napadnuté uznesenie okresného súdu vo výroku o nepriznaní trov exekúcie, ústavný súd konštatuje, že v ňom neidentifikoval prvok svojvôle, ktorý by bol spôsobilý viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa. Okresný súd v dôvodoch svojho rozhodnutia poukázal na konkrétne zákonné ustanovenie (§ 243j Exekučného poriadku), ktoré umožňuje rozhodnúť o tom, že súdny exekútor nemá nárok na náhradu trov exekúcie. Tvrdenie sťažovateľa o tom, že súdny exekútor má vždy nárok na úhradu trov exekúcie nemá oporu v zákone. Zároveň okresný súd opísal skutočnosti, ktoré subsumoval pod dôvody hodné osobitného zreteľa, na podklade ktorých prichádza do úvahy rozhodnutie o nepriznaní nároku na náhradu trov exekúcie. Okresný súd identifikoval naplnenie v zákone priamo demonštratívne uvedeného dôvodu hodného osobitného zreteľa pre nepriznanie trov súdnemu exekútorovi, a to porušenie povinnosti postupovať v súlade so zákonom spočívajúce v nepredložení veci exekučnému súdu na zastavenie v súlade s § 57 ods. 4 Exekučného poriadku.

22. V ustálenej rozhodovacej praxi ústavný súd uplatňuje právny názor, že postup všeobecného súdu v súlade s platným a účinným zákonom (procesnými a hmotnoprávnymi predpismi) v zásade nemožno hodnotiť ako porušovanie základných ľudských práv (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00, III. ÚS 591/2013). Interpretácia a aplikácia príslušných zákonných ustanovení Exekučného poriadku okresným súdom nepredstavujú rozpor so znením, resp. so zmyslom vykladaného normatívneho textu, a preto ich možno označiť za ústavne konformné.

23. Napadnuté uznesenie okresného súdu vo výroku o nepriznaní trov exekúcie je ústavne udržateľné, pričom okresný súd v napadnutom uznesení jasným a primeraným spôsobom interpretuje aplikované právne normy, a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

III.3. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu výrokom II napadnutého uznesenia a postupom, ktorý mu predchádzal:

24. Sťažovateľ tvrdí, že k zásahu do jeho hmotných práv, konkrétne do základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu malo dôjsť v dôsledku svojvoľného a arbitrárneho rozhodnutia okresného súdu. V časti ústavnej sťažnosti, ktorá sa venuje porušeniu týchto práv, sťažovateľ polemizuje s postupom okresného súdu pri zrušení upovedomenia o zastavení starej exekúcie, ktorý je podľa zistenia ústavného súdu predmetom prieskumu v konaní

vedenom pod sp. zn. II. ÚS 207/2022. Porušenie hmotných práv ďalej vidí v tom, že mu napadnutým uznesením neboli priznané žiadne trovy, a to ani paušálne, na ktoré má nárok pri tzv. starej exekúcii.

25. Ústavný súd zaujal v časti III.2 tohto rozhodnutia názor k tvrdenej svojvoľnosti a arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia, preto považuje námietku o porušení hmotných práv v dôsledku súčasného porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru za nedôvodnú, čo je dôvod na odmietnutie aj tejto časti ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenej.

III.4. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v danej exekúcii:

26. Sťažovateľ sa domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie svojej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v štádiu, keď už k porušovaniu označeného základného práva nemohlo dochádzať, pretože ústavná sťažnosť bola ústavnému súdu doručená až po vydaní napadnutého uznesenia.

27. Ochrana základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa poskytuje v konaní pred ústavným súdom vtedy, ak v čase jej uplatnenia porušovanie uvedeného práva označeným orgánom verejnej moci trvá. Ústavný súd pri skúmaní porušenia označených práv zohľadňuje aj to, či u sťažovateľa objektívne ide o odstránenie stavu právnej neistoty v jeho veci, pretože len v takom prípade možno uvažovať o ich porušení (IV. ÚS 226/04, IV. ÚS 202/2010). Ak v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nedochádza k porušovaniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde, a to bez ohľadu na to, z akých dôvodov skončilo toto porušovanie (II. ÚS 139/02, IV. ÚS 103/07, III. ÚS 424/2018).

28. Vychádzajúc z už uvedeného, ústavnú sťažnosť sťažovateľa namietajúcu porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom exekučnom konaní ústavný súd odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

29. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu